

Gender a práce

Pracovní trh ve vztahu k genderovým aspektům. Stereotypy, preference, pracovní dráhy.

Současná česká společnost

6. listopadu 2018

Jakub Mlynář

jakub.mlynar@ff.cuni.cz

Jaromír Mazák

jaromir.mazak@ff.cuni.cz

Gender a zaměstnání

business

teacher

scientist

Vše **Obrázky** Videá Mapy Zprávy Více Nastavení Nástroje

science albert einstein wikihow laboratory scientific lab png shutterstock mad scientist image

Carrying out scientific research...

Turkish scientist honored with L'Oreal-UNESC...
hurriyetdailynews.com

Gender Disparity in Science Publishing Among ...
the-scientist.com

Female scientist working at the laboratory. Sci...
videoblocks.com

Male scientist conducting research in chemica...
videoblocks.com

The UK's 100 leading practising scientis...
timeshighereducation.com

NIH discusses curbing lab size to fund more ...
sciencemag.org

I'm an expat U.S. sci...
salon.com

ary definition | scientist d...
1

Battling cancer is a global fight
telegraph.co.uk

Motherly Scientist - TV Tropes
tvtropes.org

We Don't Understand Life - Pacific Stand...
psmag.com

Max Planck Society Seeks to Keep More Wom...
the-scientist.com

Investigator-scientist-image - The Science Council...
sciencecouncil.org

Knoco stories: "Who owns a scientist's ...
nickmilton.com

What does a Scientist do?
sokanu.com

Scientist Experience | Asian S...
1

Mad Scientist Images, Stock Photos ...
shutterstock.com

What should be the qualities of a good...
careerindia.com

Scientist Images, Stock Photos & Vectors | Sh...
shutterstock.com

Scientist, Scientist, Who Do You See...
amazon.com

Scientists and Science Technicians: The Scie...
sciencecouncil.org

15 of History's Greatest Mad Scie...
mentalfloss.com

Scientist PNG & Scientist ...
kisspng.com

What does a Me...
yourfreecareerlist

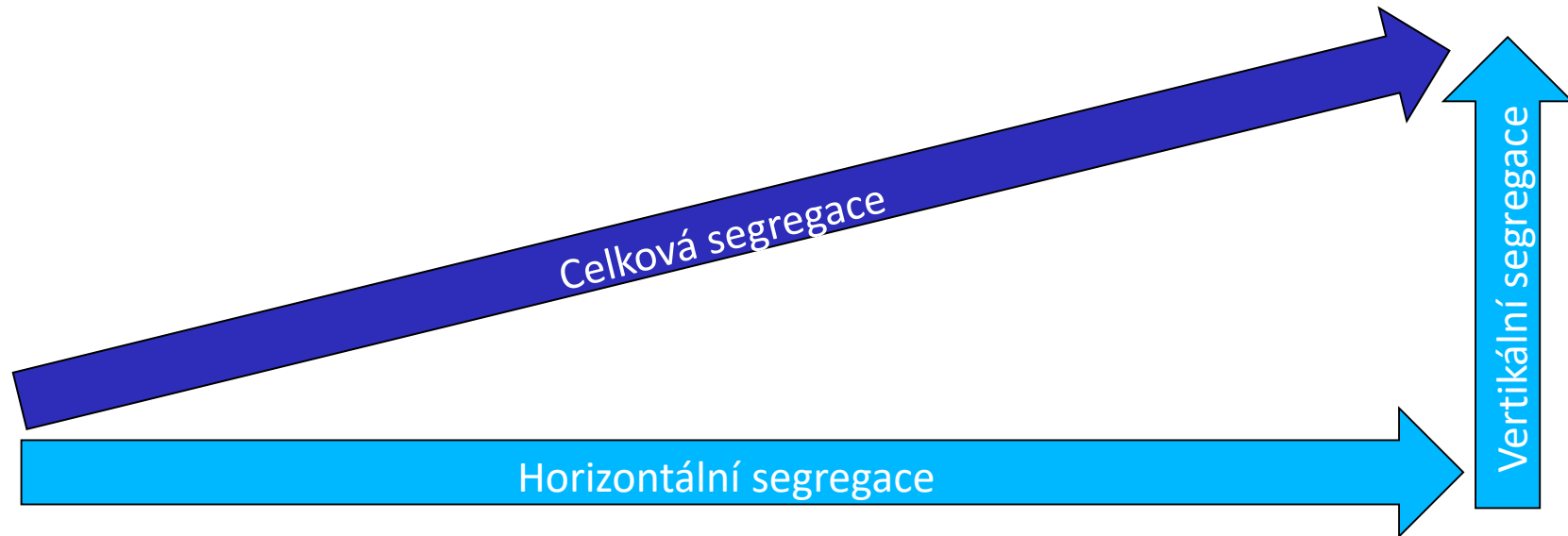

Mechanismy a praktiky diskriminace

- **Genderová segregace**
 - Volba zaměstnání z hlediska „vhodnosti“, ale i přístupnost pozic
 - Horizontální a vertikální GS; dlouhodobý strukturální jev
- **Mzdová diskriminace**
 - Propojena s genderovou segregací; odlišné mzdy žen a mužů
 - Důsledky: např. nižší životní úroveň, problém dětské chudoby
- **Diskriminace mateřství**
 - Např. při přijímání do zaměstnání; rozdíl mezi legislativou a praxí
 - Týká se zejména žen s nižším vzděláním
- **Zneužívání práce žen**
 - Nastavení nevýhodných podmínek vnitřních a vnějších
 - Snaha zaměstnavatelů „ušetřit“ např. najímáním mladých vysoce kvalifikovaných žen

(dle Křížková a kol., 2011)

Genderová segregace

- Horizontální segregace

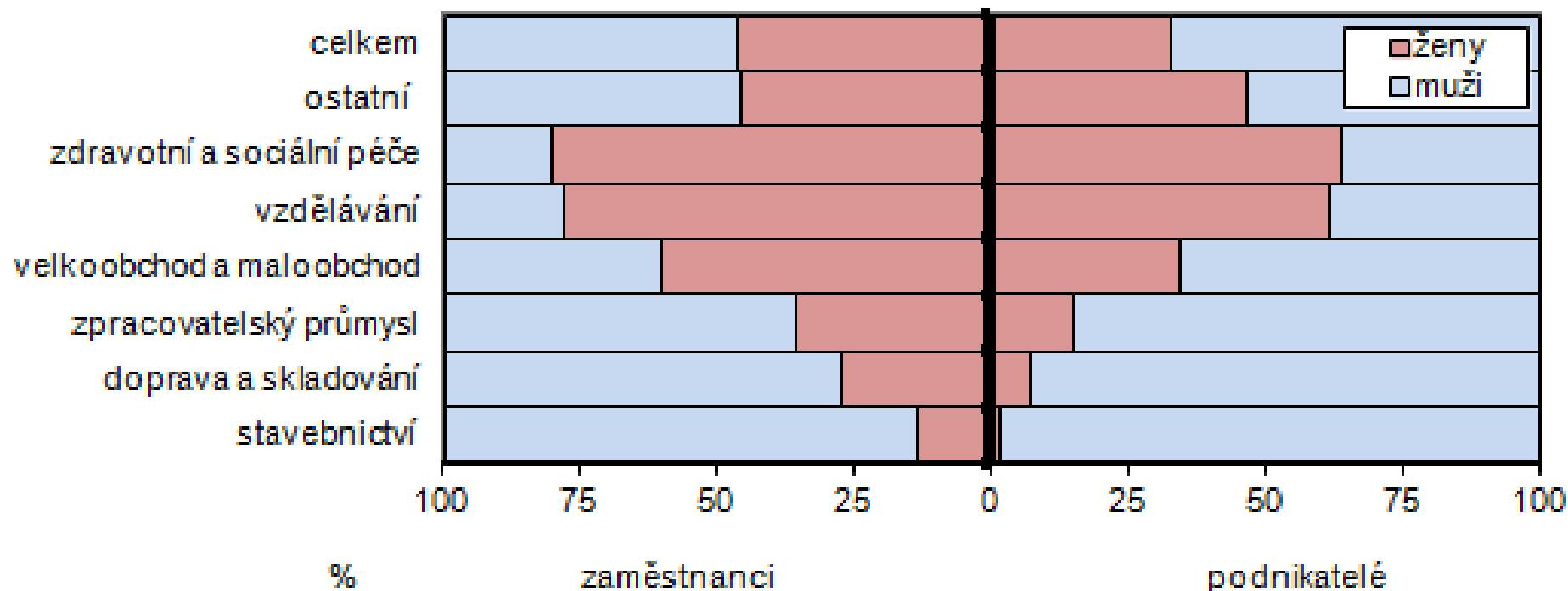
- Kumulace žen a mužů v určitých sektorech zaměstnání
- Metafora „skleněné zdi“

- Vertikální segregace

- Koncentrace žen a mužů na odlišných stupních zaměstnání
- Metafora „skleněného stropu“

Genderová segregace horizontální

Podnikatelé a zaměstnanci podle pohlaví a vybraných kategorií OKEČ, 2016 (Zdroj: VŠPS)

Genderová segregace – příčiny?

- **Různá vysvětlení:**
 - Neoklasické teorie
 - Předpoklad racionality aktérů a efektivity tržních procesů
 - Teorie lidského kapitálu; teorie „záliby v diskriminaci“; odlišná socializace; statistická diskriminace; teorie znečištění
 - Institucionální teorie
 - Předpoklad rozdělení pracovního trhu a obtížné mobility mezi jednotlivými segmenty
 - Teorie duálního trhu práce; teorie vnitřního a vnějšího trhu
 - Feministické teorie
 - Předpoklad podřízené pozice žen ve společnosti
 - Berou ohled na širší kontext, jiné než ekonomické a tržní proměnné (práce v domácnosti, péče o děti)

Jak se měří genderová segregace?

Index rozdílnosti (dissimilarity index)

ID

$$ID = \frac{1}{2} \sum_i \left| \frac{M_i}{M} - \frac{F_i}{F} \right|$$

Standardizovaný / Karmel a MacLachlan index

IP

$$IP = \frac{1}{N} \sum_i \left| \left(1 - \frac{M}{N} \right) M_i - \frac{M}{N} F_i \right|$$

N ... celkový počet zaměstnaných

M ... celkový počet zaměstnaných mužů

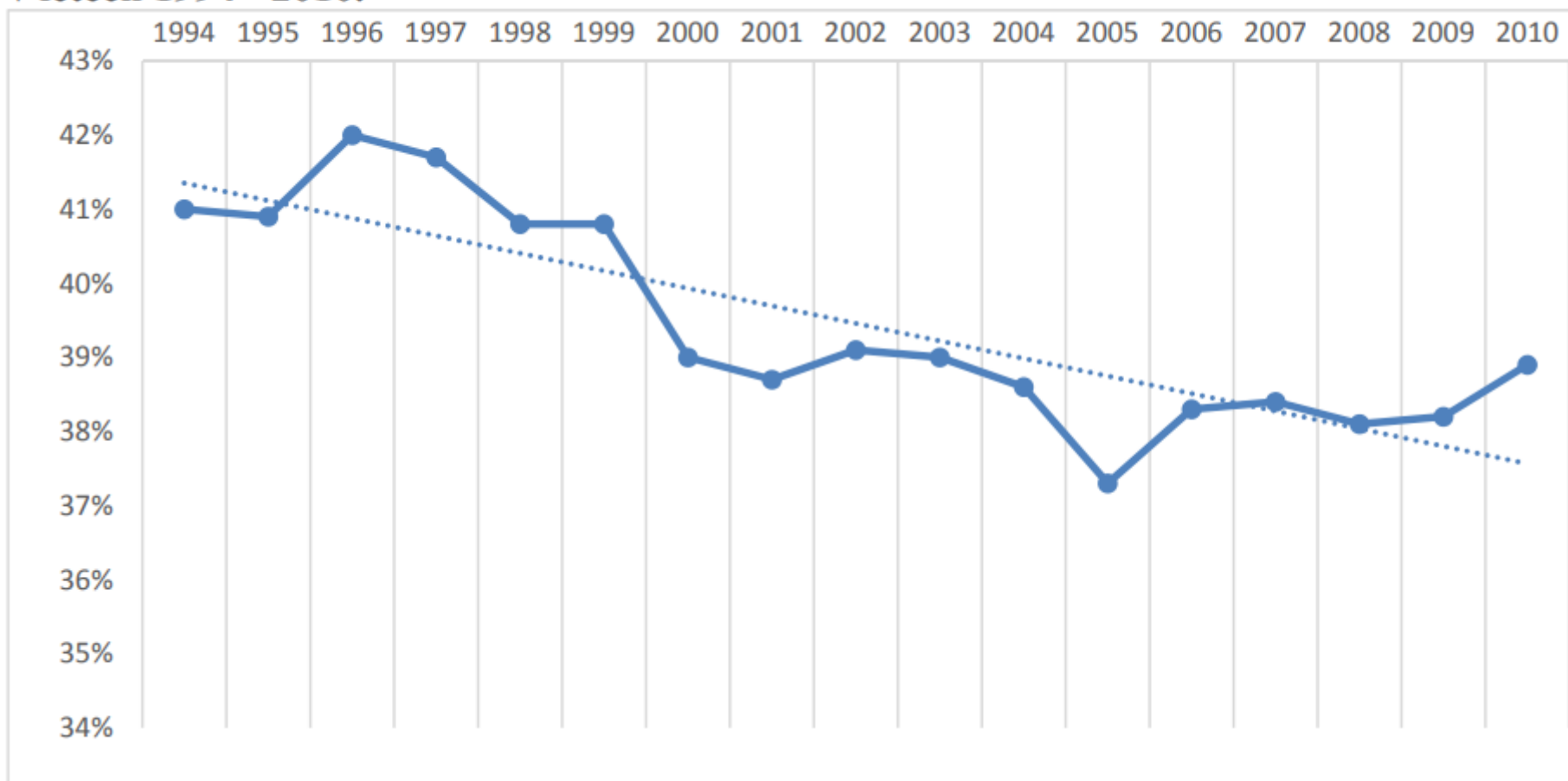
F ... celkový počet zaměstnaných žen

M_i ... počet mužů vykonávajících dané zaměstnání

F_i ... počet žen vykonávajících dané zaměstnání

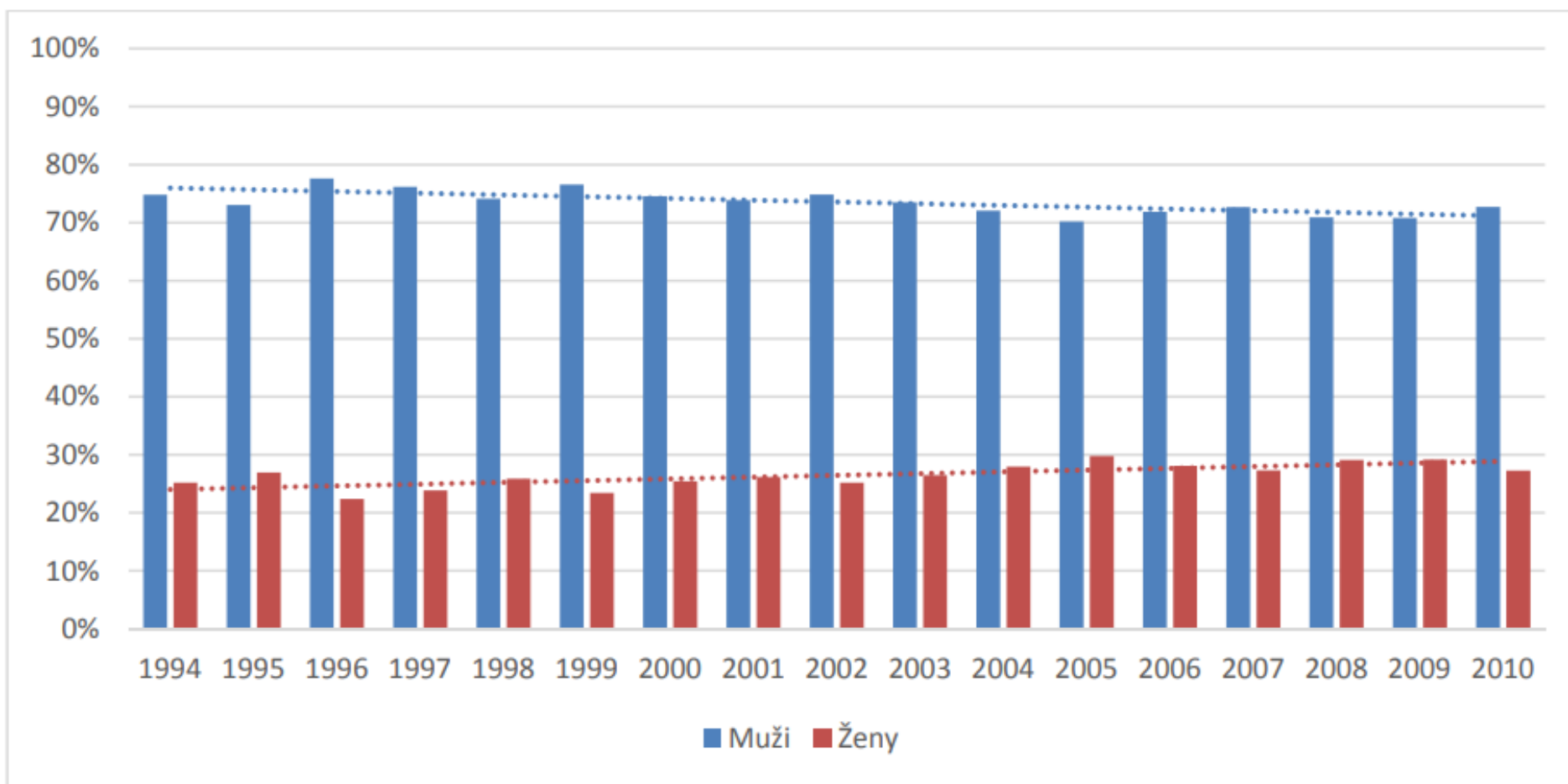
Genderová segregace horizontální

Graf č. 1: Genderová segregace v České republice měřena indexem odlišnosti (ID) v letech 1994 - 2010.

Genderová segregace vertikální

Graf č. 10: Procentuální zastoupení mužů a žen na vedoucích pozicích v letech 1994 - 2010

Gender pay gap

Maláčová: Ženy vydělávají průměrně o 80.000 Kč ročně míň než muži

Aktualizace: 02.11.2018 10:25 Vydáno: 02.11.2018 10:25

Praha - Ženy v Česku si ročně vydělají v průměru o desetitisíce korun méně než muži. Dopad to má na děti a rodiny, důchody i celou ekonomiku. Novinářům to dnes při příležitosti evropského dne nerovného odměňování, který připadá na 3. listopadu, řekla ministryně práce Jana Maláčová (ČSSD). V soukromém sektoru rozdíl průměrné mzdy podle údajů informačního systému o průměrném výdělku za první pololetí činí asi 96.000 korun za rok, ve veřejné sféře se průměrný roční plat žen a mužů liší o víc než 82.000 korun.

"Rozdíl v odměňování žen a mužů je 22 procent a je druhý nejvyšší v celé Evropské unii. Při přepočítání na peníze u průměrné mzdy, a to je velmi alarmující, u průměrné mzdy činí rozdíl kolem 7000 korun. Ročně je to přes 80.000 korun," uvedla Maláčová. Podle ní je spravedlivé odměňování žen a mužů "zásadní ekonomická otázka".

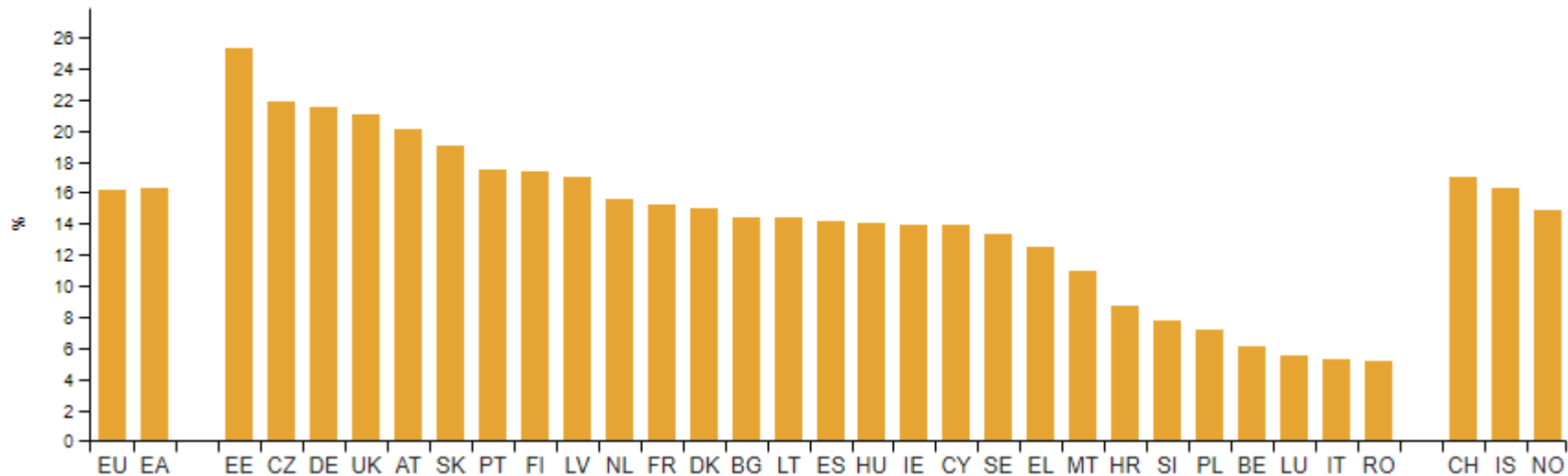
Gender pay gap

- Referát: **Sylvie Konečná**

Gender pay gap

The unadjusted gender pay gap, 2016 (difference between average gross hourly earnings of male and female employees as % of male gross earnings)

For all countries except the Czech Republic: data for enterprises employing 10 or more employees, NACE Rev. 2 B to S (-O); Czech Republic: data for enterprises employing 1 or more employees, NACE Rev. B to S

Gender pay gap

Daily chart

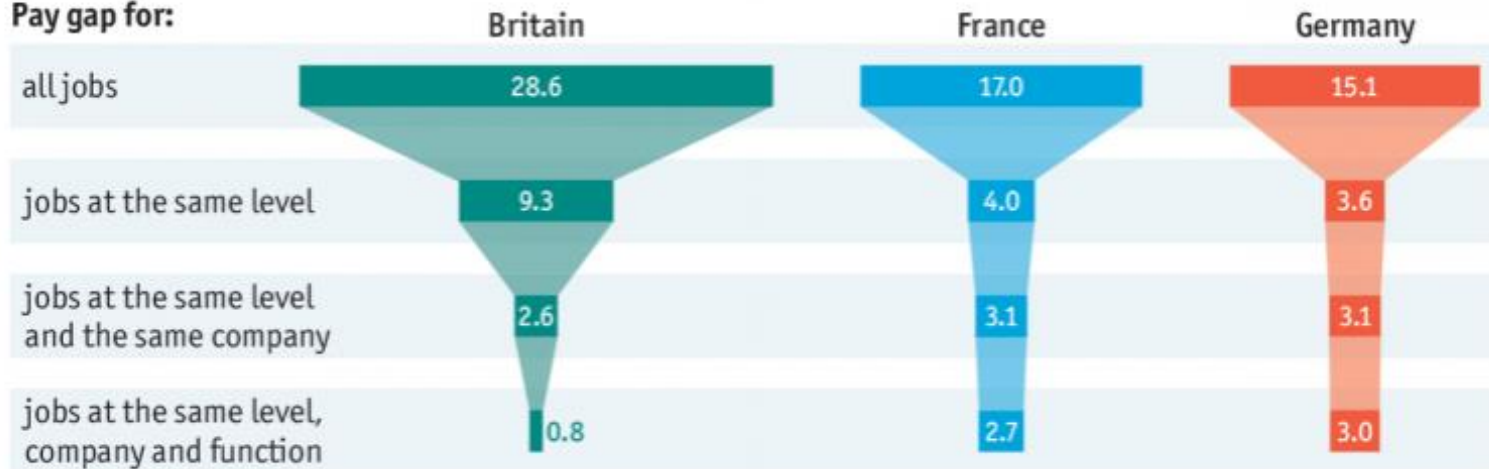
Are women paid less than men for the same work?

When all job differences are accounted for, the pay gap almost disappears

Like-for-like

Pay gap between women and men, 2016, % of men's wages*

Pay gap for:

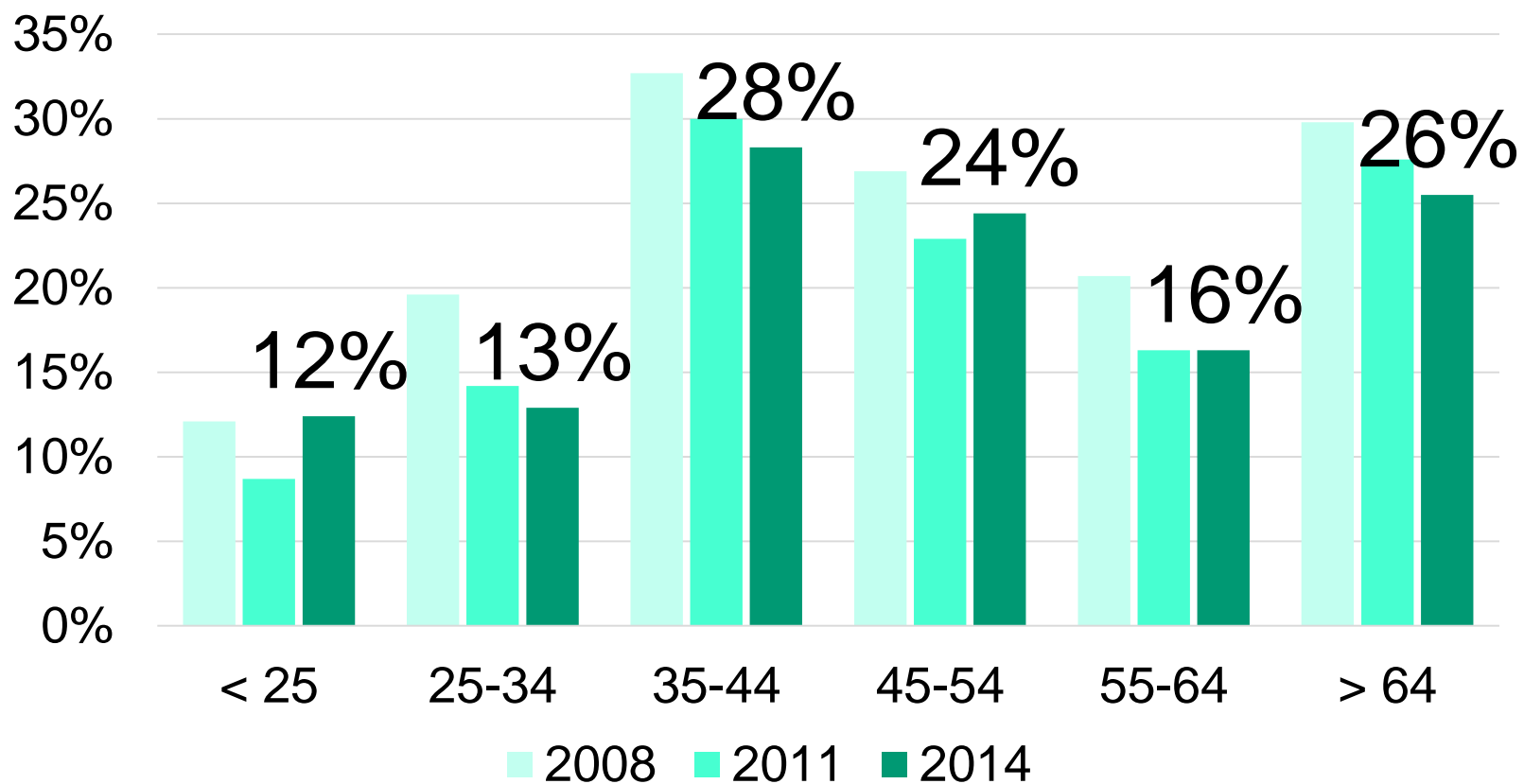

Source: Korn Ferry

*Full-time pay

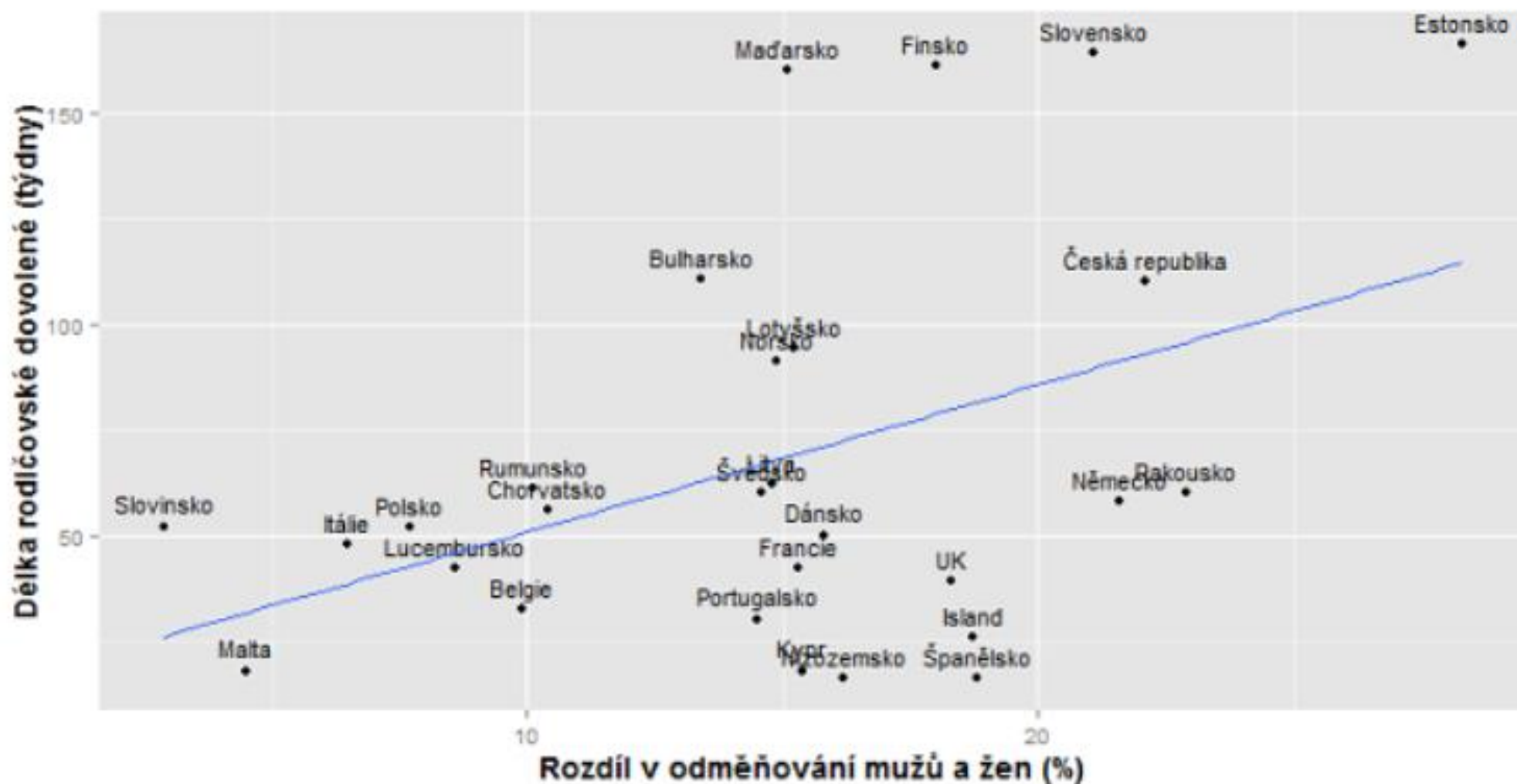
Gender pay gap

Genderová mezera v odměňování v ČR
podle věkových skupin

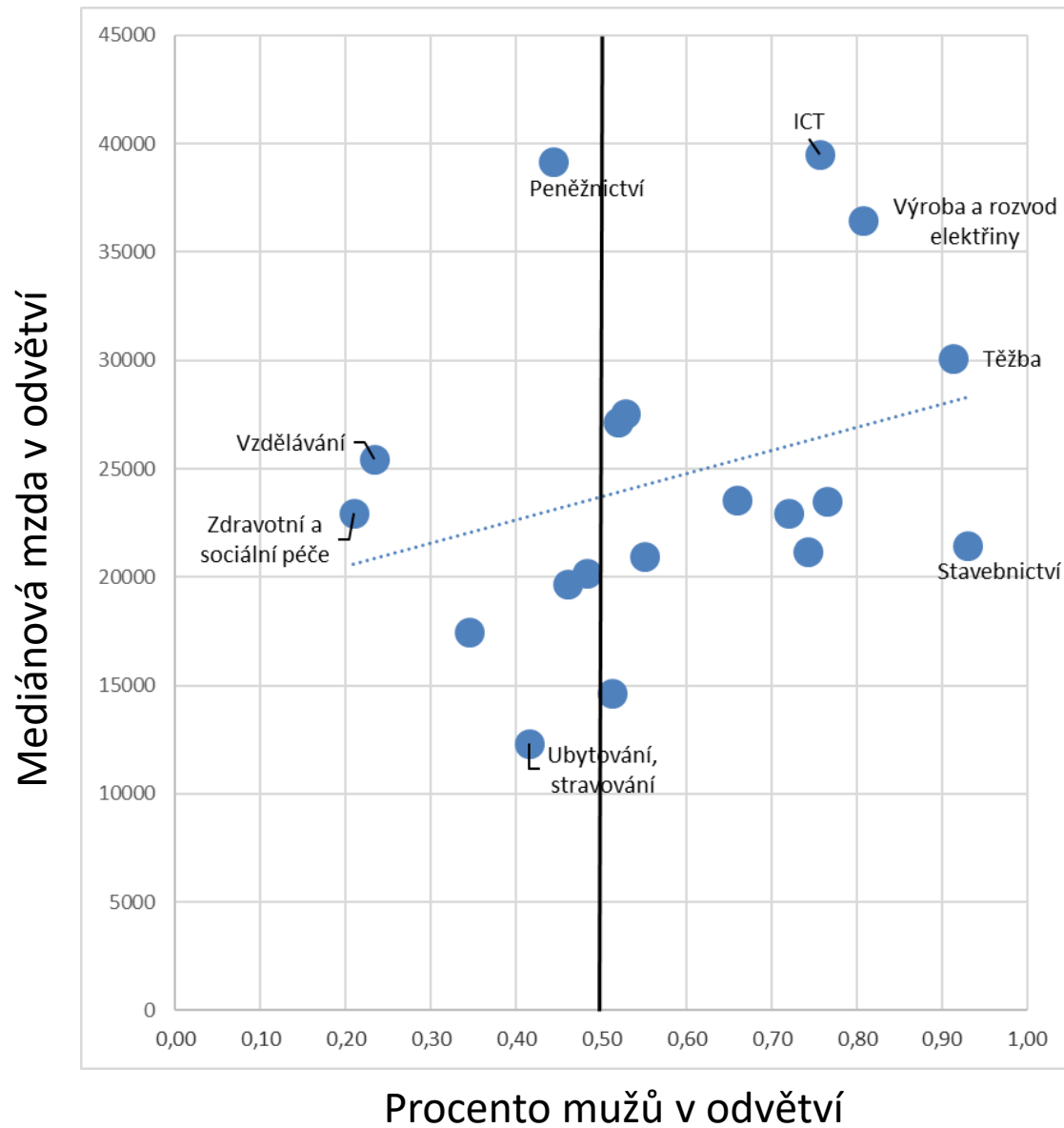

Gender pay gap

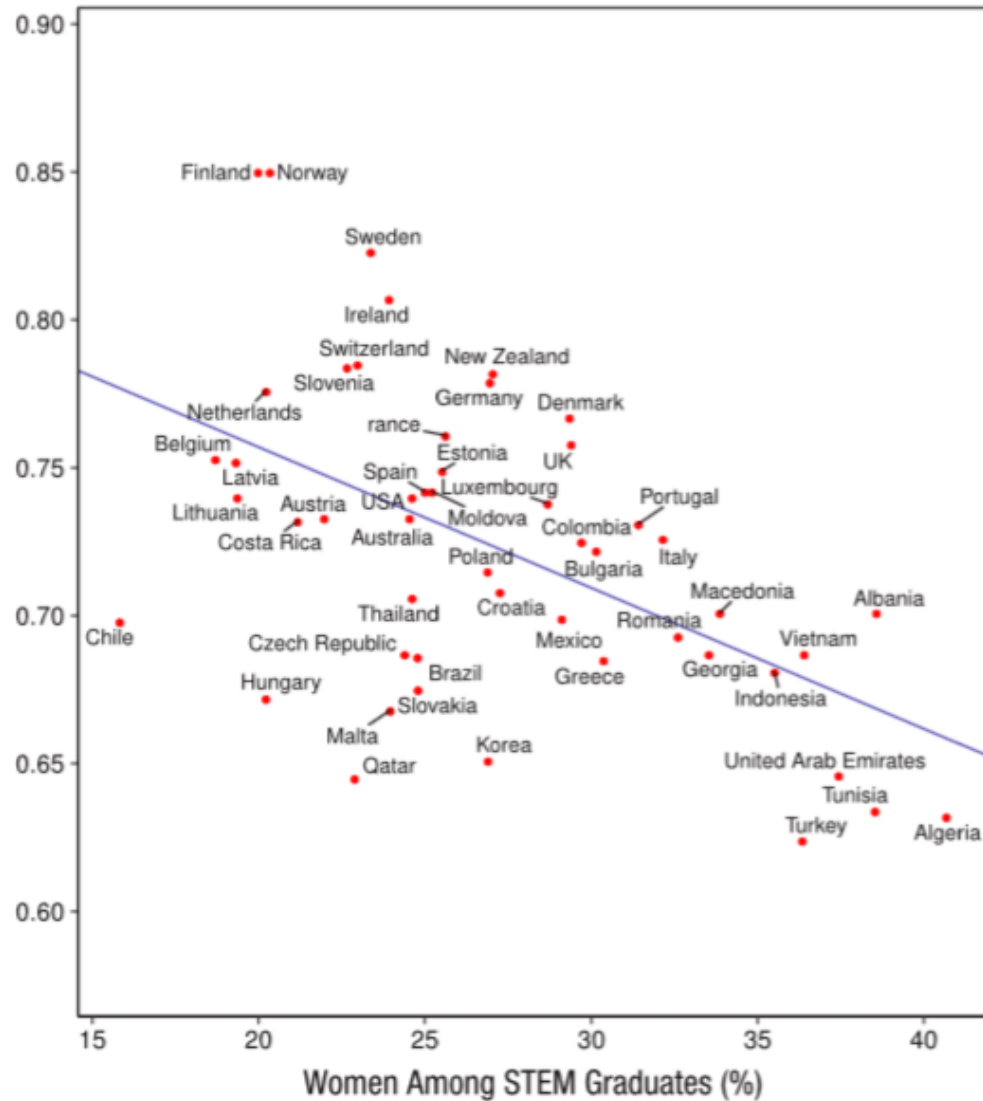
Rozdíl v odměňování × délka rodičovské dovolené

Gender pay gap

Gender pay gap

A scatterplot of countries based on their number of female STEM graduates and their Global Gender Gap Index (y-axis), a measure of opportunities for women (Psychological Science)

Zdroj:
<https://www.theatlantic.com/science/archive/2018/02/the-more-gender-equality-the-fewer-women-in-stem/553592/>

Diskriminace mateřství

- zejména v souvislosti s odchodem na mateřskou/rodičovskou dovolenou a návratem na trh práce – péče o dítě jako diskontinuita v pracovní dráze
- konflikt mezi pracovními a pečovatelskými povinnostmi
- složitost a změny systému sociální politiky; v mezinárodním měřítku dlouhá rodičovská
- strategie „sebediskriminace“; „pochopení“ diskriminace ze strany žen

Ženské bezdomovectví

- Referát: Františka Tranová

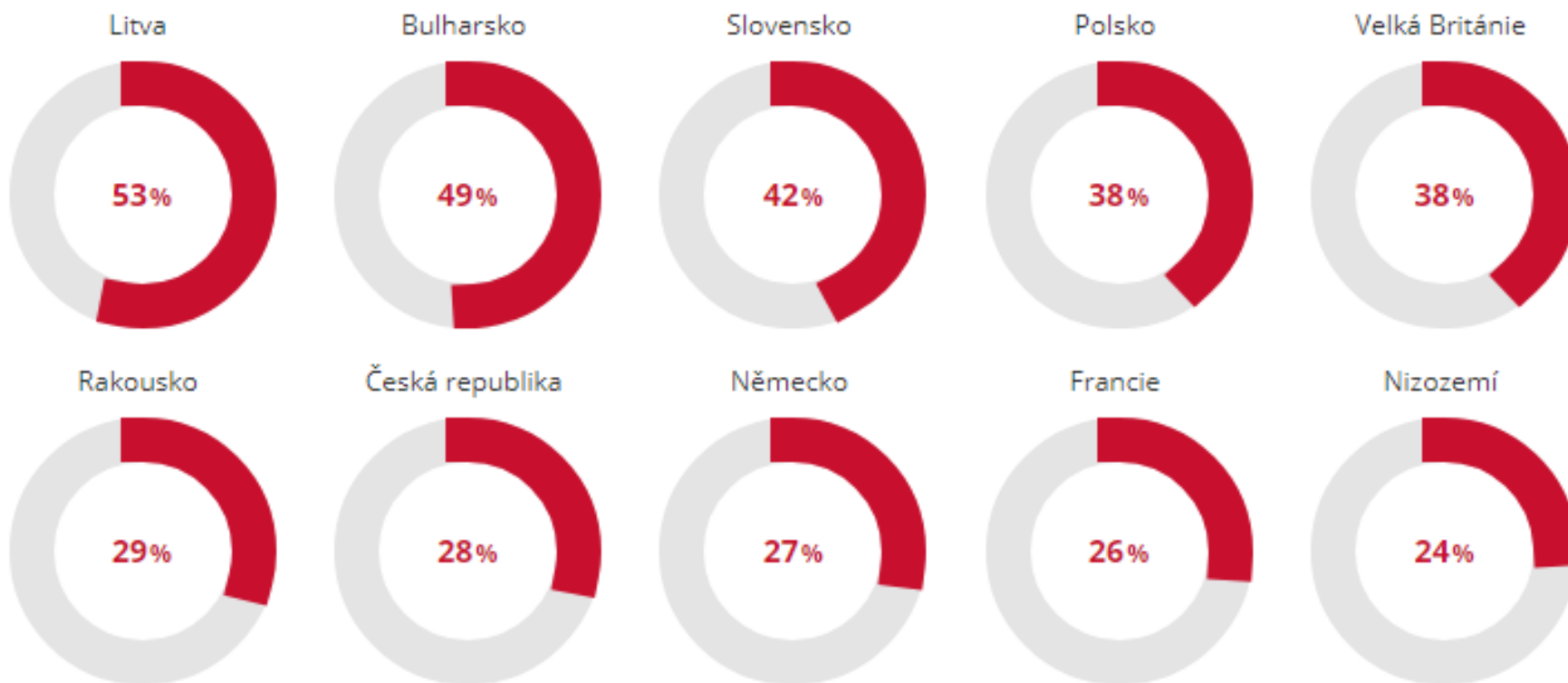
Ženy v politice

- Referát: Filip Rück

Ženy ve vědě

Podíl žen mezi výzkumníky ve vybraných evropských zemích v roce 2012

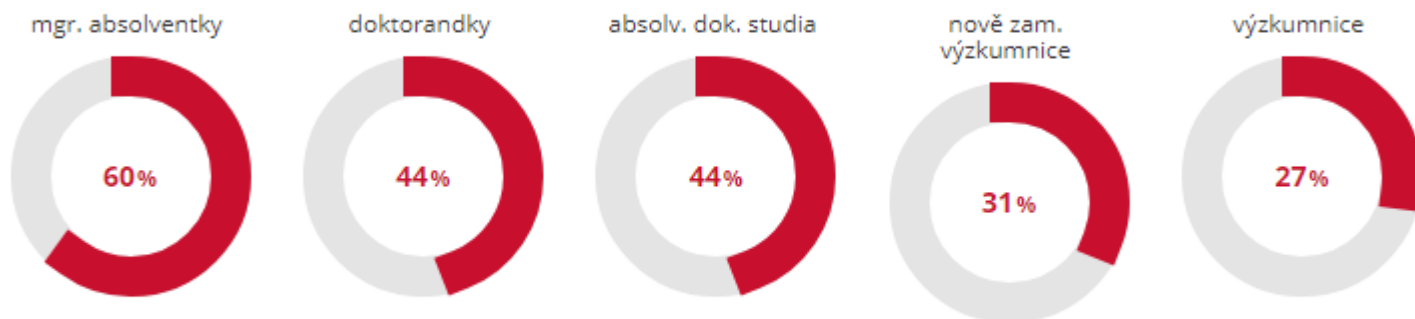

Zdroj: Eurostat – Statistiky výzkumu a vývoje.

Zdroj: Národní
kontaktní centrum –
gender a věda

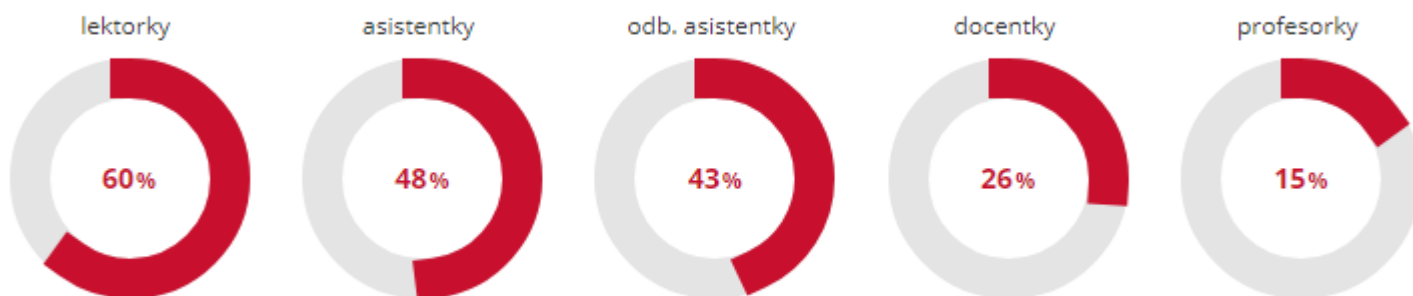
Ženy ve vědě

Zastoupení žen ve studiu a vědecké profesi v roce 2015

Zdroj: MŠMT, Statistická ročenka školství – Výkonové ukazatele 2015
ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje 2015, Podrobné ukazatele o výzkumných pracovnících v České republice v roce 2015.

Zastoupení žen mezi akademiky podle kvalifikačního stupně a pohlaví v roce 2015 (v %)

Zdroj: MŠMT, Statistika školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2015

Zdroj: Národní
kontaktní centrum –
gender a věda

Ženy ve vědě

'Physics was built by men': Cern suspends scientist over remarks

Italian professor's presentation deemed 'unacceptable' by Geneva research centre

A senior Italian scientist has been suspended after he sparked fury during a presentation at **Cern**, the European nuclear research centre in Geneva, when he said physics was “invented and built by men, it’s not by invitation”.

Prof Alessandro Strumia of Pisa University claimed during a seminar on gender issues in physics that male scientists were being discriminated against because of ideology.

▲ A visitor centre at Cern, the European nuclear research in Geneva. Prof Alessandro Strumia said: 'Physics was invented and built by men, it's not by invitation.' Photograph: Cern

<https://www.theguardian.com/science/2018/oct/01/physics-was-built-by-men-cern-scientist-alessandro-strumia-remark-sparks-fury>

Prolomení stereotypů?

- Vlasta („bezdětný mladý muž na začátku své pracovní dráhy“) a Vlasta („žena středního věku, samoživitelka s dospívající dcerou“)
- Lišková poukazuje na to, že genderový řád neoperuje jednoduše „v závislosti na prostředí“, ale v obou případových studiích zůstává zachován – „řidička Vlasta anticipuje své setrvání za volantem až do důchodu ... [p]odobně tvrdí ošetřovatel Vlasta, že pro ... něj samotného je v jeho očích dost dobrá jediné řídící funkce“ (s. 196)

(Lišková, 2010)
Obrázky ilustrační

Závěrečné shrnutí

- gender má vztah k zaměstnání s ohledem na typ vykonávané práce (horizontální segregace) i na pozici v rámci pracovní hierarchie (vertikální segregace)
- gender pay gap: rozdíl mezi průměrnými platy mužů a žen; ČR na předposledním místě v EU; strukturální příčiny × partikulární pochybení
- diskriminace mateřství – péče o dítě jako „mezera“ v kariéře
- předpokladem závažnější proměny by byla postupná (radikální) změna symbolického řádu společnosti

Děkuji za pozornost!